

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesle vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Palackijev zagovor.

Slavni česki zgodovinar Franc Palacky je izdal pod naslovom „Gedenklätter“ zbirko manjših svojih spisov iz preteklih 50 let ter jim dodal nek zagovor „Schlusswort vom Jahre 1874“, ki izvrstno pojasnjuje naša najvažnejša politična vprašanja. Pomanjkanje prostora nam ne dopušča, da bi ponatisnili celi ta zagovor, kterege pretresajo vsi časniki, objaviti hočemo le imenitnejše odlomke.

Palacky v vpeljavi najprvo pové, zakaj je pisal ta zagovor, ne da bi koga ž njim hotel napasti ali pa podučiti, ampak da bi si nekoliko olajšal srce in pokazal, ali se je s časom v svojih mislih in vodilih kaj spremenil ali ne. Potem razklada, kako je božja previdnost na svetu delila ljudi v razne narode, ter nadaljuje: „Tako sta postala sprva sicer sorodna, pa ne prijazna naroda, Nemci in Slovani — sosedje od starodavnih časov, ki so pa kakor priča zgodovina, od nekdanj različno smatrali svoje naloge in reševati jih skušali. Slovani so si prizadevali za ohranjenje samih sebe potrebno najprej samo od narave pridobivati; oni so bili delavni, pečali so se s poljedelstvom, živinorejo in obrtništvom, niso mislili na bojna podvzeta, ampak so bili marsikrat čez mero miroljubni. A Nemci so nastopali v krajša pota: sosedu s silo jemati in prisvojati si njegovo bil jim je pripomoček ne le, da so se preživili in bogatili, ampak tudi, da so si pridobivali junaško slavo. Saj so mogli premagance tudi siliti, da so opravljali za zmagovalce vsa potrebna dela. Tako je bil Nemec od doma bojevit, gospostva željen osvovjevalec, kterege bati se so njegovi sosedje vzrok imeli. Ti sosedje so bili, kakor rečeno, po eni strani Slovani, po eni pa tudi Rim-

ljani. Poslednji so se bili nekdanj sicer še bolj gospodovanja željne pokazali kakor Nemci, in so bili kot osvojevalci dosegli še mnogo večje vspehe: ali natura je bila temu počenjanju stavila meje, ko so z Nemci v ožjo dotiko prišli. Nemci so sedaj svojo moč tem rajši in zdatnejši najprej obračali proti Rimljanom, ker je bilo pri njih vsled napredovalne omike in njih gizdavosti veliko več dobiti, kakor pri še neizobraženih ubogih Slovanih. Po končnem padcu starega svet vladajočega Rima so se novi osvojevalci nemudoma proglasili za naslednike ne samo realnega, ampak tudi idealnega rimskega gospostva, namreč krščanske omike in ž njo poklica pokristjaniti celi svet, t. j. podvreči ga svojemu gospodstvu... Tako jim je še ostala naloga podvreči si tudi Slovane... Noben slovanski narod med seboj ni imel služentva, nobeden ni želel gospodariti nad drugimi narodi. A Slovanom prirojena ljubezen do svobode je bila mnogokrat kruto kaznovana za to, da niso razumeli potrebnih pogojev za obstanek svobode sploh in zlasti v svojih pesebnih okoliščinah, in da ravno iz napačno razumljene ljubezni do svobode svojih moči prostovoljno in ob pravem času niso znali zediniti in skupnim namenom podvreči.“

Palacky potem prestopi k zgodovini českikh Slovanov, ki so bili kot najbližnji sosedje v največji nevarnosti med Nemci se zgubiti, pa so kljubu mnogim nesrečnim dogodbam ohranili svojo narodnost ter v duševnem oziru še prekosili svoje sosedje. Dalje popisuje ponemčevanje pod Ferdinandom II., Marijo Terezijo in Jožefom II., ki je pa bilo vzrok, da se je že na pol mrtvo Čestvo nenadoma in tem hitrejšo zbudilo k življenju, čem bolj so si prizadevali popolnem udušiti in zakopati ga. Za tem omenja cesarja Franca I., ki je českemu

jeziku pač podelil nekaj pravic, pa vsled puntarskih dogodkov v Parizu zopet ustavil se vsemu prenavljanju in tako jako pospeševal nemščino, da Čehi, ki so hoteli v državni službi kaj postati, so morali zatajiti svojo narodnost ali pa celo preganjati jo.

Potem razvija, kako je vsled punta l. 1848 povsod, tudi v Avstriji in na Českem prevladal nov dobrodejen duh, duh človekoljubne svobodomiselnosti, ki pa v deželah, kjer različni narodi žive, ni mogel odstraniti predsodkov srednjega veka, ampak je še pomnožil surovo samosilnosti in nadaljuje:

„Pač se je pri nas tolikanj zaželjena in tako nenadoma prišla politična in državljanska svoboda v prvi omotici veselja navajala tudi na ravnopravnost narodnosti, t. j. narodne svobode; ne le voditelji ljudstva na potu inteligencije, Nemci in Čehi, so jo pozdravljali in glasno preslavljali, in jaz, ki sem pri onih dogodkih sodeloval, sem bil te misli, da bode zaželeni mir dolgo trpel. Res sem videl začeti se novo dobo sreče za avstrijske narode, ko se je tudi na najvišjem mestu na Dunaji oklicala ravnopravnost, in za takrat nisem imel nobene druge želje več, nego da bi na novo odprti svobodni cesti vsi narodi začeli skušati se v prizadevanji za omiko in blagostanje. Zato sem tudi pisal v svojem odgovoru v Frankfurt 11. aprila 1848. l. besede, o katerih se je mnogo govorilo: „Če bi Avstrije še ne bilo, morali bi jo na korist človekoljubnosti hitro napraviti.“ Ker kaj je zamoglo človekoljubnosti koristnejši biti, kakor če se dajo celemu človeštvu prirojene pravice nazaj? Tudi pozneje, ko so dunajski časniki onemu načelu začeli oporekati ter smešiti ga, se v nadi na boljšo bodočnost dolgo nisem dal motiti, ker največ veljavnih državnikov temu na-

Podlistek.

Ahasver ali večni Jud.

Kdo bi si bil mislil, da bode Jud ali Židovin v krščanskih državah kdaj tako imeniten, kot je dandanes! Ne le z denarjem, kterege si zna pridobiti, prilastil si je toliko veljavo, temuč posebno s časnikarstvom, ktero ima po nemških in tudi po nekterih avstrijskih deželah popolnoma v oblasti. Cerkvenih bojov se Žid rad vdeležuje; ravno tako tudi razdevanja marsikterih držav. Prekletstvo, ki ga nosi nad seboj, zadene vsako deželo, kjer se prepusti mu vlada; kakor je na veke razpadlo jeruzalemsko zidovje, razpade tudi ona in razruši se sleherno kraljestvo, kjer to brezdomovinsko in nesamostojno judovsko ljudstvo pridobi si veljavo. Kar se katoličanom po krivem očita, da so brezdomovinski, to se more v resnici oči-

tati ljudstvu, ktero je pravična jeza božja, zneblivši ga domovine, razkropila po vsi zemlji. Judovsko ljudstvo je res brezdomovinsko, ker se pridružuje vselej tistim, ki imajo moč v rokah. Njemu je mar le dežela in ljudstvo, kjer se dá kaj pridobiti. Oni služijo temu, ki več plača, naj si je že prijatelj ali sovražnik dežele, v kateri prebivajo.

To ljudstvo je tedaj Bog raztrosil po vsih deželah, da so vsim narodom živ izgled pravične kazni, ktera zadene vse, ki dni svojega obiskanja niso spoznali, marveč zatajili in preganjali Sina Božjega. Zarad tega ne more poginiti, kot druga starodavna ljudstva, in se tudi nikjer popolno ne združi z narodi, med kterimi živi, dasiravno tega nobene poprejšnje postave več ne prepovedujejo.

To životarjenje judovskega ljudstva je brž ko ne bilo vzrok pripovedki od „večnega Žida“, ki je znana gotovo tudi mnogim Slovincem, in so jo popevali že nekteri pesniki. Kdaj je pripovedka nastala, to se gotovo ne more povedati; na vsak način bila pa je znana

v 12. stoletji. Prvi pisatelj, ki je omenja na zapadu, je menih Martin Pariški, ki pripoveduje v svoji angleški zgodovini, da je prišel neki nadškof leta 1229. iz Armenije na Angležko, da bi pozvedel ondote cerkvene zadeve. Tega nadškofa so ondi prašali, če pozna žida Jožefa, o kterem se pripoveduje, da je živel že ob času Kristusovega križanja in je tudi govoril z Rešiteljem božjim. „Kaj pa da ga poznam“, odgovoril je armenski nadškof, „in res je, kar in kakor se tu pripoveduje“. Nadškofov tolmač je neki to reč bolj razpisal in razjasnil prekratki odgovor svojega gospoda. Tako pripoveduje on, da je malo pred nadškofovim odhodom Jožef pri njem jedel in mu vso svojo zgodovino povedal. Pripovedka, ki se je pozneje vedno bolj razvijala, razširjala se je po vsem svetu. Tistim bralcem, kterim še ni znana, naj povemo nekatere črtice.

Imenuje se večni Židovin zdaj Ahasver, zdaj Kartafil. Poglavitna reč pripovedki je, da ne more umreti, in da mora vedno popotovati vsled kazni Kristusove. Želi si umreti,

čelu ni le pritrjevalo, nego so skušali tu in tam tudi obstiniti ga. Bila je to, obstati moram, od moje strani velika politična napaka, največja, ktere sem si svest, da sem jo storil: računil sem s faktorji, ki se pozneje niso potrdili kot taki: mislil sem, da bodo nemški mogočniki, ki so prej kot potlej takrat izključno vladali v Avstriji in med kterimi so bili tudi pripoznani poštenjaki, ne le iz nujne potrebe pritrjevali narodni ravnopravnosti ter skušali spraviti jo v veljavo, ampak tudi iz odkritosrčnega prepričanja, iz svoje proste volje. — Zaupati v človeko- in pravicoljubnost Nemcev: kdo bode zaradi tega prvi kamen proti meni pobral? Ali mar imam zaradi tega sramovati se še danes? (Dalje prih.)

Pregled o delovanju ljubljanskega mestnega starešinstva v zadnjih 5 letih.

(Govoril dr. E. H. Costa v shodu političnega društva „Slovenije“ 11. junija 1874.)

Petkrat se je volilo v Ljubljani za mestni zbor in društvo „Slovenija“ je vselej dosledno sklenilo se ne vdeležiti teh volitev ter ob svojem času račun zahtevati od tistih, ki od leta 1869 sem gospodarijo v našem mestu. Ta čas je prišel. Odstopila sta po vrsti dva župana, dr. Suppan, ki je županoval v letih 1869 in 1870, in Deschmann, ki je sedel na prestolu ljubljanskem zadnja 3 leta.

Ako pa pregledamo, kaj se je storilo v teh letih v Ljubljani — moramo pred vsem obžalovati, da naši župani se niso držali navade in običaja drugih županov, ki po končani triletni dobi javno poročajo o delavnosti mestnega starešinstva. Tako poročilo je tudi izdal l. 1863 ranjki gosp. župan Ambrož, in jaz l. 1867.

Meni toraj ni bilo družega storiti, nego po zapisnikih razglašeni po „Laib. Zeitung“ sestaviti, kar se je v letih 1869—1873 v Ljubljani storilo.

In ta pregled, popolnoma objektivni, je razdeljen po raznih oddelkih delokroga mestnega odbora.

Nove stavbe. Koj 11. maja, ko je dr. Suppan nastopil svoje županstvo, se je stavil predlog zaradi plavališča, kteri predlog se je gorko podpiral, ker je peški polk Huyn ponujal svoje vojake kot brezplačne delavce. Ta nasvet se je oddal odseku, a v prihodnji seji so se dotični predlogi odseka temu zopet

vrnili, to je „ad acta“ djali. 25. aprila l. 1874 pride v razgovor predlog privatne družbe zaradi plavališča, a tudi ta predlog je padel.

Ceste, ulice in tlak. 29. julija 1869 se je sklenilo, da se ima vprašanje zaradi tlaka v mestu na tanko študirati in da ima dotični odsek o tem poročati. — Do danes še niso prišli rezultati teh študij na beli dan.

8. februarja 1871 se je sklenilo preiskovati in pretresovati o vodovodu iz Podturna v mesto. Tudi od tega se nič ne vé.

Da naj se odstranijo bajte na Bregu, je bilo sklenjeno še pred nastopom te dobe, in 20. januarja 1874 se je interpeliralo, zakaj ta sklep še ni izvršen?

4. oktobra 1872 se je vprašalo, kdaj da pride na vrsto poročilo o napisih ulic in hišnih števil? 20. januarja 1874 se je sklenilo, da se ima to zgoditi v prihodnji seji. A do danes se tudi to še ni zgodilo.

Popolnoma nov tlak so dobile v tej dobi edino le judovske ulice in en del Gradišče.

Že 13. avgusta 1872 je dovolil mestni zbor potrebne novce za nove ulice zraven Auerspergove palače (Fürstenhof) iz gosposkih ulic v Gradišče; 20. januarja 1874 pa se je moralo vprašati, zakaj se ta sklep ne izvrši.

(Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Z Dunaja, 15. junija. Vradni listi čedalje bolj zagotavljajo, da pri izvrševanju novih verskih postav se bodo skrbno ogibali razpora med škofi in vlado. Že unidan je bilo v angleških novinah brati, da to je volja cesarjeva. Kmalo potem, pripoveduje londonski „Tablet“, ko so bile verske postave predložene državnim zbornici, bila sta kardinala Schwarzenberg in Simor pri cesarju in sta rekla, da nove postave bodo v Avstriji napravile veliko hudega, cesar pa, če jih potrdijo, da bodo sami raztrgali zadnjo vez, ki jih veže s katoliškimi podložniki. Na to so cesar odgovorili, da to vse dobro vedo, da bodo pa ves svoj vpliv obračali v to, da se bodo te postave, kar je najbolj mogoče mehko in redko rabile. Skoro ravno tako so rekli po poročilu „Spen. Ztg.“ rusinskemu nadškofu Sembratoviču ter zagotovili ga, da vlada škofom ne bo zabranovala izvrševati svojo oblast proti duhovnikom, ampak jih bode še podpirala. Enako se je izrazil tudi minister Stremajer. Liberalne liste pa to strašno bode; oni bi najraje videli, da bi tudi naše škofo zapirali, kakor se godi s

pruskimi, in ministerstvo mora marsikako grenko od njih slišati. Pa to nič ne dé, kadar se državni zbor zopet snide, bo že vse pozabljeno in odpuščeno. Liberalci živo čutijo, da bi bilo njih stranki na kvar, če bi moralo odstopiti sedanje ministerstvo. To čutijo tudi ministri sami, zato se lové na vse strani, pa enkrat jim bode vendar le spodletelo. Naj še tako mehko izvršujejo verske postave, mi se za to ministerstvo vendar nikdar ne bomo vneli, ker nam ni za izvrševanje, ampak za načela. — „Wiener Abendp.“ poroča, da željni zbori se snidejo 15. septembra. Goriškemu in poreškemu zboru pa se je dovolilo, da se zaradi trgatve smeta pričeti že 19., tržaški pa 29. avgusta. — Stremajerjevi groši se zopet ponujajo denarja željnim duhovnikom. — Učni minister je na prošnjo škofov za oproščenje bogoslovcev od vojaške službe odgovoril, da dotični vradi se niso mogli zediniti v tem, da bi se želje škofov spolnile, da bodo pa cesar pri posameznih bogoslovcih vsled sklepa od 3. maja t. l. tam privolili polajšanje, kjer ga bodo razmere zahtevale..

Ogerski zbor še zboruje in neki še med žetvijo ne bo prenehal.

Vnanje države.

Pruska, 15. junija. Zavezni svet je 11. t. m. zavrgel od državnega zbora sklenjeno postavo o civilnem zakonu, ter državnemu kanclerju naznanil, da naj izdela nov načrt. — Razsodba o pravdi Wernerjevi je že storjena, pa še ne razglašena. V Wernerju prijaznih krogih se govori, da ga vojna sodnija ni za nekrivega spoznala. Mornarski častniki so hudo razžaljeni, ker sodniki niso bili mornarski častniki, kakor bi bilo moralo biti, ampak oficirji navadne vojaščine. — Paderbornskega škofa še niso zaprli, ker so plemenite gospé pri cesarju vložile prošnjo za pomiloščenje. V ti prošnji se sklicujejo na nasprotno sodnijske določbe o Almeski fari, zaradi ktere je bil škof obsojen, dotičen fajmošter pa je bil od dveh sodnij za nedolžnega spoznan, ker je to faro postavno dobil že leta 1869. — 12. junija. V Trieru so 7. t. m. imeli ljudski zbor, kterega se je vdeležilo veliko ljudstva iz celega okraja. Državni poslanec, g. Majunke, glavni vrednik berlinske „Germanije“, je pri ti priliki svojim volilcem hotel odgovor dati o svojem zadržanju

kakor koli že, toda zastoj. Tako si išče smrti pri razdjanji jeruzalemskega mesta. Kot bori-telj stopi na bojišče in se nastavlja nalašč nasprotniku, toda ta ga ne umori. Smrt se ga ogiba v boji, kuga beži pred njim, morje ga vrže zopet iz sebe; živeti mora, da se vedno klati po svetu. Obleka se mu ne stara na životu, denar mu nikdar ne poide, vendar živi zmerno: ne smeja se nikoli. On ne more mirno stati, ne sedeti, spanje nikdar ne zatisne njegovih trudnih oči, ampak popotova vedno. Vsakih sto let zbolí smrtno, pa zopet ozdravi in dobi svojo prejšnjo podobo, kot takrat, ko je bil trideset let star.

Ta žid je suh človek srednje velikosti in nosi črno-sivo suknjo in zna vse jezike. Stari časopisci, posebno iz 16. in 17. stoletja, pripovedujejo, da so ga videli na mnogih krajih, in da so nasledovale mu večidel kake nesrečne prigodbe.

Vzrok, zakaj je postal večni Žid, kakor tudi njegovo prihodnjo osodo, pripovedujejo razni narodi različno.

Najbolj tolažilna pripovedka o njem je španjska, ki daje večnemu Židu še upanje in kaže s tem na upanje, ki ga sv. pismo v prihodnje obeta judovskemu ljudstvu, kterega ta Žid predstavlja. Zaradi tega hočemo tu povedati španjsko pripovedko o večnem Židu.

Ta Žid je bil čevljar, prebivajoč v Jeruzalemu v tužnih ulicah, in ko je šel Gospod s križem memo vrat čevljarjeve hiše, bil je tako oslavljen in onemogel, da je rekel gospodarju: „Jovan, dovoli mi, da si tu opočijem, kajti trpim veliko“.

„Le hodi, le hodi, tudi jaz trpim, ko sedim pri svojem težavnem delu“, bil je odgovor in mu je zaprl vrata. Na to Gospod, tako neusmiljeno odgnan, reče: „Hodi tudi ti, in hodi vedno do konca sveta“.

Ko bi trenil, čuti čevljar, kako so se mu začele noge pregibati, pa jih ni premikal in tudi ustaviti jih ni mogel, in od tega časa hodi neprenehoma in bo hodil do konca sveta, da se spolni prekletstvo Božje, ktero si je bil naklonil.

Zdaj spozna neusmiljeni, da ga je zadela nebeška kazen za trdosrčnost in ogrozne besede: „Le hodi, le hodi“, ki jih je nedolžno mučenemu povedal v obraz, ko ga je prosil, naj sme pri njem odpočiti si, in kesá se iz vsega srca tega, kar je storil, ter začne objokovati svojo pregreho in obupovati nad njo. Tako je potoval vedno naprej, da se mu je nekega leta na veliki petek v daljnem obzorju med zrakom in oblaki prikazala gora Kalvarija s tremi križi. — Pri tleh najvišega križa je stala lepa, pa žalostna žena, obrnila je svoj bledi, objokani obraz proti njemu in rekla: „Jovan, zaupaj v Boga!“

Zdaj je čutil nesrečni veliko tolažbo in z novim pogumom nadaljuje svoje potovanje in tako hodi neprenehoma osemnajst sto let. Samoten in tuj biva med rodovi, ki pred njim prihajajo in zahajajo: prijatelji njegovi so pomrli, rod ugasnil, izraelsko kraljestvo je prišlo pod oblast nevernikom, njegovo ljudstvo prekleto, razkropljeno, zaničevano in zaznamovano kot Kajn, ki je umoril brata, — in nje-

v državnem zboru. Govoril je o vojni, tiskovni in pregnanstveni postavi. Govoreč o vzrokih proticerkvenih postav je med drugim rekel: „Nikakor pa ne verujem, da je sedanjih borb kriv en sam mož, kajti Bismark je navaden umerjoč človek, kakor vsak drug in v svoji bolezni je ravno tako reven, kakor kak berač v svoji bajti. Pri teh besedah poskočil je vladin komisar Schneider ter je rekel: Zdaj imam jaz besedo. Take reči se ne smejo več govoriti; one so zoper društveno in zoper vsako postavo. Zbor je razpuščen.“ Po teh besedah nastala je velika tihota, kmalo pa so začeli razlegati se klici: „Živijo Majunke!“ Predsednik profesor Stefinski je hotel zbrane opominjati, da naj se mirno razidejo, a vladni komisar je zarenčal: „Jaz prepovem vsak govor, ali pa bodem dal nekatere zapreti.“ Le počasi se je zbrano ljudstvo razšlo. Pred hišo na trgu bilo je že veliko policajev in žandarjev, ki so več kmečkih ljudi zaprli. Na ta način Pruska ljudstva ne bo pridobila, ampak njeno posilstvo bo še očitnejši. — Višji predsednik poznanski je stolnemu kapitelnu naložil, da naj v 10. dneh izvoli škofijskega oskrbnika, sicer ga bode vlada imenovala. Ob enem so zasegli škofijsko premoženje, ki znaša kakih 123.000 tolarjev vrednosti.

Tudi paderbornski škof Martin mora sedaj v ječo. Če v 8 dneh prostovoljno tje ne gre, ga bodo pa, kakor njegove tovarše, s silo odpeljali. — Pa ne samo katoliški duhovni se vladi zdé nevarni, tudi socijalnih demokratov se je lotila. 8. t. m. so preiskavali stanovanja vodjev socijalno-demokratskih društev ter vsa pisma izročili državnemu pravniku. Splošno nemško društvo je neki v zvezi z drugimi enakimi društvi, česar pa društvene postave ne pripuščajo, zato bodo omenjeno društvo brž ko ne zopet razrušili. Čim bolj bo Pruska šarila, tim prej bode opešala.

Francoska, 15. junija. Že zadnjič smo poročali o škandalu v narodni skupščini 9. t. m. Tudi poslednje dni je bila med poslanci in ljudstvom velika razdraženost, ki se je zlasti razodevala na kolodvoru v Versaillesu, kjer je nek grof Sainte-Croix s palico mahnil po Gambettu. K sreči je palico vjel poslanec Ordinaire. Sainte-Croix je vsled tega od sodnije obsojen za 6 mesecev v zapor; razun tega mora še plačati 200 frankov globe in vse stroške.

Laška, 12. junija. Državni zbor bode gotovo razpuščen in meseca oktobra bodo zo-

pet nove volitve. Liberalci se na nje že pripravljajo in kakor se kaže, bode zbornica imela veliko več rudečkarjev, kakor doslej. Že se govori o nekterih mladih ljudeh liberalnega rimskega plemstva, ki bodo namesto dosedanjih bolj zmernih poslancev kandidirali. — Francoski listi so zopet prinesli novico, da hoče Viktor Emanuel vladanju se odpovedati. Vzrok tej novici je menda ta, da bi Pruska kaj rada videla, da bi ob času papeževe smrti vladino krmilo bilo v rokah princa Humberta, ki je veliko bolj vnet za prusko proticerkveno politiko, kakor njegov oče, ki ima še vedno nekoliko sočutja in ljubezni do avstrijske cesarske rodovine, s katero sta si v rodu.

15. junija. Katoliški zbor v Benedkah, kterege se je vdeležilo čez 500 odličnih katoličanov je sprejel te-le predloge: 1. Priporoča se katoličanom, da z dovoljenjem duhovske gosposke sprejemajo službe v dobredelnih društvih; 2. katoličani naj si prizadevajo, da bode poduk v občinskih šolah krščanski, zato naj se vdeležujejo občinskih volitev; 3. izvolila se je komisija za vstanovitev višjih šol.

Domače stvari.

(Oznani.) Ravnokar je razposlana okrožnica mil. knezoškofa, s katero velévajo, da naj se papeževa 28letnica 21. rožnika obhaja po vsih duhovnijah s slovesno sv. mašo med izpostavljenjem presv. R. Telesa ob navadni uri in poslednjič z zahvalno pesmijo.

(V zadevi nove realke.) Ker se je pogodovanje zaradi nove realke med deželnim odborom in vodstvom hranilnice kranjske razbilo, je zdaj sklenilo mestno starešinstvo pogodbo z onim vodstvom, po kateri prepusti hranilnica prostore v svoji novi hiši za realko na 5 let, oziroma proti 3letni odpovedbi tudi za več let; vendar morata mesto in dežela plačevati vse stroške za vzdržanje poslopja in napravo šolskega orodja itd., ki pa ne smejo presegati zneska 4000 gold. Ker pa je zavezano mesto plačati le tretjino vseh stroškov, bo zahtevalo po sklepu v zadnji seji mestnega starešinstva od dežele 3000 gld. letnega doneska. Prašamo: Ali je to res darilo hranilnice, kar utegne deželo vsako leto 4000 gold. in še več stati? Ali bi ne bilo bolje in bolj poceni, ako bi dežela zidala za kakih 80000 gld. sama poslopje za realko, kakor da plačuje tako visoko najemščino?

govno srce otožno in stiskano. Pa zopet pride veliki teden in z njim tudi veliki petek: ob 3 popoldne se mu prikaže Kalvarija v daljnem obzorju in sveta devica mu zopet s pohlevnim glasom reče: „Jovan, zaupaj v Boga!“ — Zdaj ga oživi novo upanje in s tem se mu vrne pogum, spolniti svojo pokoro, in popotuje vedno dalje ter neprenehoma in zavoljo tega se imenuje: „Jovan, zaupaj v Boga!“

Ker si je ta pripovedka pridobila mnogo vernikov v poznejših časih, se ni čuditi, da so si nekteri to obrnili v prid in so kot večni Židi svoje vrstnike sleparili. Dandanes pa ni treba sleparjem igrati ali hliniti se za večnega Žida. — Tudi so to pripovedko razno razlagali. Zraven že omenjene razlage, po kateri večni Žid ni nihče drugi, kot judovsko ljudstvo, spoznali so v njej zaznamovano brezbožno človeštvo, ki v notranjih duhovnih mukah vedno vedoma ali nevedoma hrepeni po miru, pa ga ne najde, ker ga išče ondi, kjer ga najti ni. Išče ga na zemlji, on pa je v nebesih. Goethe, sicer jako brezverni pesnik, méni: V

večnem Židu je popisana osoda razumnega človeka, ki nezmožen, nebeško s svojim umom obseči in ohraniti, vedno obupajoč, iskajoč in tuhtajoč potuje skoz življenje. Koliko večnih judov bi bilo potem! To je gotovo, da nobeden med njimi ni brez lastnega zadolženja. Kdor je večnemu Židu v svoji nemirni osodi enak, ta je gotovo božjemu Zveličarju odrekel popred prostorček v svojem srcu ter ga zaničljivo odpravil od svojih vrat. — Večnemu Židu podobno je tudi napredovanje, o katerem se dandanes toliko govori, ki pa je le nemirno napredovanje večnega Žida, kateri miru išče na zemlji. Večni Žid je tedaj več kot pravljica ali le gola pripovedka; podoba je mnogih premnozih ljudi v sedanjem preomikanem, toda vedno nemirnem, nepokojnem věku. Pazi in čuvaj se, rojak slovenski, da ne bode kdaj tudi tvoja!

Po Pilg. posl. J. P.

(„Slovenska surovost“.) Nek dopisun poroča iz Ljubljane v „Tr. Ztg.“ o nekem pretepu fantov v litijem okraji in imenuje surovost, katero kažejo fantje pri takih prilikah, slovensko. Kaj bi pač rekel dopisun in vsak Nemec sploh, če bi mi divjost, ki se v enacij slučajih pokaže tudi pri kmetih nemške narodnosti, imenovali nemško divjost! Kako bi se grozil nad nami, ko bi n. pr. rekli, da so hudodelstva, o kakoršnih se iz Nemškega vedno sliši, nemška hudodelstva! Mi take surovosti ne zagovarjamo nikjer, proti temu pa smo odločno, da bi sa imenovala slovenska. — Temu poročilu pristavi dopisun še opombo do duhovščine, češ, da naj bi zatirila tako surovost. No, zdaj, ko imamo nove verske postave, bo pač kmalu zadušena vsaka surovost.

(„Beseda“), ktera je imela biti preteklo nedeljo na vrtu ljubljanske čitalnice, je zaradi slabega vremena preložena na prihodnjo nedeljo.

Razne novice.

— Iz Kamnika se nam poroč: 11. t. m. se je šel komisar g. Mav kópat v Nevlje, kjer si je bil nalašč zato naredil kópel. Ko pozneje davkar g. Furlan pride za njim, najde ga v kópelnici mrtvega. Brž se zbere veliko ljudi, med njimi tudi stričnik ubitega pol. komisarja, ki je imel s kamnom razbito čepinjo in usta pretrgana. Ko ljudje ugibljujejo, kdo bi bil to storil, pokaže nekdo na imenovanega stričnika, ter žandarjem pravi, da naj ga primejo. Ti se zgovarjajo, da brez povelja sodnikovega tega ne smejo storiti; ko pa gredo prosit dovoljenja, jo je bil hudobnež že popihal in se skril. Pa kmalo so ga našli in sodniji izročili. Na prstu je imel neko rano od zoba, in hlačne žepe vse okrvavljene. To so jako sumljiva znamenja, zlasti ker se ve, da je večkrat že prišel svojega strica, zdaj ubitega komisarja, o katerem se je govorilo, da je bogat, nadlegovat za denar, pa brez vspeha, ker je bil stric precej skop. Zarad tega se ga je res bal in se večkrat zaprl pred njim.

— S Črnega vrha nad Idrijo se nam poroča: Dobili smo nedavno za tukajšnjo cerkev dve prelepi sliki, srce Jezusovo in Marijno. Naslikal ji je na platno z oljnatimi barvami g. Ivan Šubic, ki v Benedkah svoje študije v slikarstvu nadaljuje. Bolj ko bo kdo gledal podobi, raji ji bo gledal, bolj se mu dopadate in mu v srcu vzbujate sv. občutljeje; to pa je najboljši dokaz, da je nadopolni g. Šubic v resnici umetnik.

Kdor bi potreboval kake slike za cerkev, obrne naj se brez skrbi do Šubica, gotovo mu ne bo žal. G. Šubicu pa zakličemo radostno: Le tako napredujte, vrli umetnik, in dežela naša bode ponosna na Vas.

— (Občni zbor kat. tiskovnega društva) v Mariboru vršil se je dné 10. t. m. Udeležilo se je domačih in tujih društvenikov za glasovanje dovoljno število. G. prvosednik, kanonik Kosar, razlagal je važnost društvega lista „Gospodarja“ iz dejanjskih skušenj, vsled katerih se list ne le marljivo bere, marveč tudi čedalje več število naročnikov dobiva, kakor je razkazal tajnik, g. prof. Šinko. — Dosedanji odbor se je in to za dobo do dné 1. jan. 1876 vnovič s pohvalo izvolil. — Društvenikov plačujočih po 5 fl. na leto šteje društvo 267. Denarničar gosp. Heržič naznanja, da je še za leto 1874, ki se je po spremenjenih pravilih počelo z januarjem tekočega leta, na dolgu 107 društvenikov. Če

bodo tudi vsi naročniki, ki list dobivajo, naročnino plačali, česar se društvo nadja, dobi blagajnica v teku leta še 950 gl. Blagajničin stan bi bil tako čisto povoljen. („Gosp.“)

— Vranja mati. Pred 14 dnevi je neka trdosrčna ali vranja mati blizo sv. Urbana v Kamci novorojeno dete moškega spola pri stezi izpoložila. Dozdaj se še ni zvedelo, od kod da je otrok. Vzela ga je poštna udova Kuna Kramberger v odgojo. (Gosp.)

— Župnik Peter Kopal v Kosel-u na Českem je bil pred porotniki v pravdi, da je mir podkopaval. Porotniki pa so odgovorili: „Ne, in so ga nedolžnega spoznali. Tožen je bil, ker je nekje rekel: „Pri nas na Avstrijskem ne bo bolje, dokler so tujci na čelu vlade, katerim ni na srcu blagor države in in ljudstva, temu le za svoj žep skrb.“

— Pruski boj za kulturo. 12 trinajstletnih deklic, ki so v Fuldi iz ječe vračajočega se kaplana slovesno domov spremile, je sedaj v sodnijski preiskavi zaradi kaljenja javnega miru!

V Vestfaliji, tudi na Pruskem, ima fara x. že več let starega in bolnega fajmoštra, kaplana pa nima; zato pa sosedni dušni pastirji bolnemu fajmoštru kolikor je v njih moči pripomagajo. Za velikonočne praznike pa dobi g. fajmošter pomočnika, novoposvečenega mašnika; ali kmalo dobi novi kaplan povabilo od okrajne sodnije. Neki bogat posestnik pa, to zvedivši, vzame novomašnika za svojega domačega kaplana, ki pri njem biva in je in zraven tudi svoje dolžnosti kot kaplan opravlja. Radovedno pričakujejo zdaj, kako hoče vlada v tem obziru postopati. Še več — tudi iz kulturne Prusije. Dušni pastir, katerega so zaradi prelomljenja majnikovih postav že enkrat rubili pa nič rubežni vrednega pri njem našli, bil je v drugič rubljen, dasiravno se je rubitelj temu ustavljal, češ, kaj čemo rubiti, kjer nič ni! Rubili so pa na višje povelje vendar in zarubili — poslušajte! — 18 fotografij (deloma že zaprtih sovrstnikov), 2 Kristusa, enega zajca, ki se pri izuvanju škorenj rabi, 3 pare čevljev, 3 znošene in zakrpane suknje in — železni križ z diplomom vojskine medalje!

Odprto pismo

dopisniku iz Podkrajja v „Slov. Narodu št. 127 od 7. junija t. l.

V svojem nepremišljenem in zmedenem dopisu poljubilo se je Vam dati nekoliko moraliziranih zausnic meni, ki sem ob času pogorišča, zidanja cerkve in popravljanja farovža oskrboval duhovno službo v Podkrajju; poljubilo se Vam je pa tudi z blatom ometati tedanjega župana, Jurija Kobol-a, posestnika in gostilničarja v Podkrajju. Med drugim pišete: „Cerkve sama premore čez 20000 gl. kapitala, in od tega kapitala se je le malo ali nič porabilo za cerkev, temu le ubogi kmet je moral vse storiti in to radovoljno, kajti župan in duhoven sta bila skoraj ena oseba. Ni bilo v precej veliki vasi župana, kateri bi bil duševno zmožen tega posla, nij znal ni pisati ni brati, in tako ga je nadomestoval duhoven, po svoji glavi in v svoj prid delal.“ V teh vrsticah zlagali ste se tolikokrat, kolikor ste napisali besedi. Cerkve imela je sicer res lepo premoženje, a vendar komaj polovico od Vas zaznamovanega zneska; za zidanje cerkve izdalo se je 560 gl.; vrh tega pa se je tudi občini dalo 400 gold. iz cerkvene blagajnice za odškodovanje ročne in vožnje tlake. Tedanji župan je bil Jurij Kobol, katerega brž ko ne tudi Vi spoštujete, ali bi ga vsaj spoštovati

morali. Jurij Kobol pa je zmožen branja in pisanja, spoštovan je od cele občine in po vsi pravici! S svojo neutrudljivo in nesebično delavnostjo in s svojimi skušnjami pripomogel je veliko, da se je v tako neugodnih časih dovršilo zidanje cerkve in da je raztrgani Podkraj spremenil se v čedno in prijazno vas. Brez edinosti med županom in med menoj ne bi bilo nikdar mogoče toliko storiti v blagor vaščanov, kakor se je storilo ob času pogorišča in po pogorišču.

Na dalje pravite sarkastično: „A nij dosta samo cerkev, i nov farovž je moral biti“. Farovž podkrajski bil je tako v slabem stanu, da je morala občinska blagajnica potrošiti leto za letom mnogo novcev za najpotrebnejše poprave. O pogorišču bil je tudi farovž nekoliko po ognju poškodovan, in da bi se občini privarovali izdatki za vedne poprave, obrnilo se je vse od dotične zavarovalnice dobljeno odškodovanje v to, da se je farovž po vsem prezidal; k temu denarju dodal sem še ves dobiček, katerega sem bil pridobil s tem, da sem bil sam prevzel in oddal na zgubo ali dobiček vsa cerkvena dela; in farovž je bil prenapravljen brez posebnega nadlegovanja občanov, gotovo pa v veliko korist občine! Ker sem tedaj ves dobiček do zadnjega solda obrnil v prid občine, in ne enega vinarja nisem vtaknil v svoj žep, kar Vam vsak dan lahko skazem, kako morete potem reči: „in duhoven je v svoj prid delal?“ Nemec bi rekel k tacemu zlobnemu obrekovanju: Pfui!

Poljubilo se Vam je tudi pisati o zamenarjenih, neizšolanih in nevednih mladini. Tudi ta obtožba zadeva mene, vsaj indirektno. V tej zadevi postreči Vam morem z zagotovilom, da je podkrajška šola ob času mojega ondotejnega delovanja redno, rečem redno, obiskovana bila od 80 do 100 otrok, in da so tudi nadaljevalno šolo obiskovali vsi otroci brez izjeme od spolnjenega 12. do 16. leta; še celo starejši ljudje hodili so v nadaljevalno šolo poslušati; vsi duhovniki, začeni z ustanoviteljem šole, g. Brencetom, podučevali smo v šoli brez najmanjšega povračila od občine s tolikim vspehom, da od 8. do 24. leta ni bilo o mojem času ne enega, ki ne bi bil zmožen branja in pisanja. Otroci pa se niso učili le kakih sv. povest, kakor si Vi domišljujete, podučevali so se tudi v sadjereji in to tudi praktično v moji drevesnici, ktero sem napravil na vrtu, kupljenem z mojim denarjem, in ktero sem vzdrževal s svojim denarjem; podučevalo se je o čebeloreji teoretično in praktično, pa tudi v vsih predpisanih šolskih predmetih; otroci, ki so prestopili v višje razrede v Ljubljano, delali so čast podkrajski šoli, ktera je bila sploh čislana tudi od strokovnjakov. Imela je, in brž ko ne ima še sedaj, edino to napako, da v nji duhovnik podučuje, in ravno to menda Vas bode in grize. Povedati Vam še moram brez pomisleka, da sem od šolarjev podučevanih po sovražnih duhovnikih sem in tje dobival gledé slovnice in logike bolj izvrstne sestavke, kakor je Vaš sestavek v navedenem dopisu.

S primernim spoštovanjem!

V Črnem vrhu, 12. junija 1874.

Matija Erjavec.

Umrli so:

9. junija. Marija Kozamernik, kajžarja vdova, 60 l., za rakom. — Marija Sirk, ključarski otrok, 15 mes., za davico. — Ana Podboršek, delavske vdove hči, 18 l., za vnetjem možgan. — Šimen Weber, ključarski pomočnik, 23 l., — in Urša Glašič, krojačeva žena, 29 l., oba za pljučno sušico. — Jakob Rozman, berač, 55 l., za oslabiljenjem.

11. junija. Anton Matevž, posestnik, 75 l., za oslabiljenjem. — Andrej Bernard, inšt. revež, 73 l., za mrzlico. — Leopoldina Plehan, lectarski otrok, 7 mes., za kozami.

13. junija. Julij Kuhar, otrok bank. uradnika, 3 mes., za božjastjo. — France Balinec, delavec, 23 l., — in Franciška Matinec, hči bivšega spediterja, 26 l., oba za jetiko.

14. junija. Marija Benčan, konduktarjeva hči, 6 l., za notranjim prisadom. — Urša Pegic, miz. žena, 46 l., za jetiko. — Marija Popovič, vdova sodnijskega sluga, 64 l., za mrtvoudom.

Eksekutivne dražbe.

19. junija. 3. Ant. Hrščak-ovo s Prema, — 3. Ant. Grahor-ovo iz Zmerja (2780 gl.), obe v Bistrici. — 3. Tom. Pavlin-ovo iz Krušč (1500 gl.) v Ložu. — 2. Fr. Strniša-vo (1060 gl.), — 2. Jož. Kočevar-ovo iz Pristave (1765 gl.), obe v Novomestu. — 2. Jan. Grahek-ovo iz Arsiš (930 gl.) v Kranji. — 2. Mih. Otoničar-ovo iz Cirknice (1223 gl.), — 2. Jur. Hiti-ovo iz Jezera (177 gl. 64 kr.), — 2. Luk. Škerl-ovo iz doln. Slivnice (1228 gl.), — 2. Jak. Švigel-ovo iz doln. Vasi (2770 gl.), — 2. Marije Milavc-ovo iz Cirknice (1205 gl.), — Jož. Stražiša-vo iz Srednje vasi (730 gl., 40 gl., 900 gl., 120 gl. in blago 739 gl.), vse v Planini. — 1. Mik., J. in Katarine Valand-ove (1260 gl.), — 3. Mat. Sodja-vo iz Sel (60 gl.), obe v Črnomlju.

20. junija. 3. Ant. Štritof-ovo iz Obložice (630 gl.) v Ložu. — 3. Lovr. Kocel-ovo iz Sp. Brnika (2591 gl.) v Kranji. — 2. Jan. Mežik-ovo iz Rateč (4315 gl.) v Kranjski gori. — 2. Luk. Ježek-ovo in Luk. Kozjek-ovo, — 2. Jan. Podlipce-ovo iz Studenca (130 gl.), — 2. Jan. Sever-ovo iz Vižmar (610 gl.), vse v Ljubljani. — 1. Luk. Mrcina-vo (194 gl.) v Loki.

Telegrafične denarne cene

15. junija.

Papirna renta 69.45. — Srebrna renta 74.85. — 1860letno državno posojilo 108.—. — Bankine akcije 988 — Kreditne akcije 219.—. — London: 111.85. — Srebro 105.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.93.

Denarstvene cene.

13. junija.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		69.45	69.55
5% renta v srebru		74.75	74.85
Srečke (lozi) 1854. l.		98.75	99.25
" " 1860. l., celi.		108.—	108.25
" " 1860. l., petinke		110.—	110.75
Premijski listi 1864. l.		129.50	130.—
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—.—
Ogrske po 5%		74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%		75.50	76.25
Sedmogradske po 5%		71.50	72.—
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		987	989
Unionske banke		100.—	100.50
Kreditne akcije		220.—	220.25
Nižoavstr. eskomptne družbe		858.—	862.—
Anglo-avstr. banke		130.50	130.50
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		162.—	162.50
Tržaške " 100 „ k. d.		—.—	—.—
" " 50 " " "		53.50	—.—
Budenske " 40 gl. a. v.		—.—	24.00
Salmove " 40 " " "		31.75	32.25
Palfi-jeve " 40 " " "		23.50	21.—
Clary-jeve " 40 " " "		—.—	27.50
St. Genois " 40 " " "		—.—	24.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "		19.—	20.—
Waldstein-ove " 40 " " "		—.—	21.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.33 1/2	5.34
Napoleonsd'or		8.93	8.94
Srebro		105.80	106.—

Jurij Dornik-ova

zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—21)